

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 frt. — kr.
 Félévre . . . 3 " — "
 Negyedévre 1 " 50 "
 Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:
 4 hasábos petitsor 5 kr.
 Nyílt térben . . . 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hirdetésnél . . . 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda: Főtér. 5 sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.	Megjelen: Szerdán és Szombaton.	Kiadóhivatal: Volecz B. könyvnyomdája. Mindennemű pénzek, hirdetések és reclamatiók ide intézendők.
---	---	---

„Keressd a nőt.“

(z) E tételt egy szépirodalmi munkában olvasám, még pedig oly munkában, melynek társadalmi elmélete nélkülözni látszik az erkölcsi igaz érzetet, — de e tétele igazság.

Ha az emberiség, és egyes ember élet folyamát figyelemmel kísérjük, — ha alkalmunk nyílik bele pillantani azon titkokba, — melyek gyakran nagy események okaiként, a világ szeme előtt elrejtve maradnak, — melyek egy ember életboldogságát, avagy átkát fedik; a nőt találjuk meg, a nőt, ki nincs emancipálva, ki nyilvánosan nem működik, mert az önállóság és közélet előle el van zárva.

Ha el van zárva előle a közélet, — annál hathatósabban munkálkodik befolyása által, mint házastárs mint anya, — s a történelem a férj a fiu nevét örökíti meg, akkor, a midőn a nő és anya eszméjének gondolatának csak végrehajtója volt. —

Kísérjük figyelemmel egy embernek életét, s cselekedeteiben mindig megfogjuk találni, hogy azoknak vagy oka, vagy célja a nő.

Ez egyenlíti ki, azon látszólagosan igazságtalan helyzetet, melyben a nő alárendeltként tűnik fel a férfi mellett.

E látszólagos alárendeltség azonban helyén van, s bármily összeférhetlennek tűnjék is fel, — nagy részben a nők iránti tiszteletből ered, — mely tisztelet igyekszik őket a nyilvános bírálat alól elvonni, melynek tárgya nő nem szabad, hogy legyen, — kivéve, ha csakugyan köz pályán áll és működik, mely esetben, az általános szabályok alól kivételt képez.

A spartaiak e tekintetben oly messze mentek, hogy a nőkről nyilvánosan még jót sem volt szabad mondani, csak pusztá felemlítése is a nő nevének rágalmazásnak tekintett.

E helyzetet az ész állította így meg, — s a gondolkodó ember megis nyugszik annak helyességében. —

A nő nem a nyilvános életre van teremtve, ámbár mostani időben gyakran és legtöbbször azon nőket haljuk dicsérni, kik feltűnést okoznak, kikről legtöbbet beszélnek, kiket társaságban legtöbbször látunk, kiknél leggyakrabban lakomázunk, kik tudnak parancsolni, kik ítélnek, bírálnak tehetséget, érdemet, erényt, szóval mindenhez értenek, — mert mindenhez hozzá szólnak. —

Nem ez az élethivatása a nőnek!

Sokkal szebb, sokkal magasztosabb!

A család köre. —

Legyen ő ott elrejtve. Ne hordja hir nevét a világrészekbe. — Hagyja a hirnevet férjének, fiának. Ő csak munkálkodjék, s serkentsen tettekre. —

Hatalmas eszközökkel bír erre, melyeket, ha alkalmazásba vesz, megrázzák valónkat, s a nőnek természetből adományozott mély belátás, s gyakorlati ész által támogatva, ékesen szölkömbak, meggyőzőbbek, mint a világ legelső szónokának beszéde.

S mik azon eszközök, melyekkel a nő az edzett férfit képes megrázkodtatni? — — —

A nyájasság, a bensőség teljes rábeszélés.

S az anya!

E szónál előzőnk az elmét a gondolatok. A szeretet, az odaadás, az önfeláldozás, szorgalom, fájdalom és kétségbeesés — a gyermekért.

Az egész életen át nem bírjuk levetkezni azon szokásokat, erkölcsöket, vagy erkölestelenséget, melyeket a szülei háznál, az anya mellett sajátítottunk el. —

A természet szilajságát az anya kell hogy megszelidítse, a rossz erkölcsök ellen, a családi élet kedvességeinek varázsa ovis meg a gyermeket. A jó példa követésre talál nála. A család megelégedéséből származó derűtség, a munkásságra szükséges rugékony kedélyt teremti meg a gyermeknél, s mindezeknek kútforrása — a nő, az anya!

Neveljünk azért jó nőket!

Az „évad.“

(Nyári lehűlt ábránd.)

E szó hallérékeinknek még szokatlan. — Ezelőtt saionnak, idénynek nevezték, a régi jó időkben pedig nem is nevétek sehogy sem, a beszéd mód nem bírt még divatos szölköformákkal, — s az életfolyamát nem szabályozta annyi rendszeresség, — mint most civilizált korszakunkban. —

Szabad gyepőt engedett a kedély magának, búban és örömben, felhasználta az élet gyönyöreit az ember vágya szerint, neki eresztette magát a bánatnak, ha ez meglátogatta, — nem korlátozta ebben a rendszer, — s a szegénység, sirva vigadott, és megfordítva, vigadva sirt. —

* * *

Itt a nyári évad!

A lég tikkasztó, nem bírjuk el viselni, a nagy hőség miatt nem tudunk dolgozni, minden terhünkre van. —

Még a nagyvárosi élet sem oly élénk, oly pezsgő, mint télen, a színházak is szüneteket tartanak, — táncmullatságok minnesenek, mert „Májálist“ tartani is már igen meleg van. —

„Holt idény“-nek nevezik ez időszakot a nagyvárosiak. —

Na hiszen az ők halottjuk még feltámad, s e hit erősítőleg, biztatólag, és megnyugtatólag hathat rájuk. —

De a kisvárosi élet, a mely a téli évadban is holtnak nevezhető, mi az most?

Erre feleletet nem tudunk adni.

Meneküljünk ez egyhangúság elől, meneküljünk e hőségből!

De hova? Ez a schakespeari kérdés? — — —

A felelet kész: Falusi jószágunkra! De ha nines!? — — —

Akkor — akkor! — Meneküljünk szölköbánkba, — ereszkük le a firhangot, s gyujtsunk pipára. —

* * *

De van egy mentő gondolat!

Hiszzen nem lehet mindenkinek jószága.

Nem lehet mindenki földbirtokos!

Hány meg hány életpálya van ez életben, s ezek követőitől meg lenne tagadva minden gyönyörűség — nyárban?

Kénytelen lenne e mindenki, a ki nem földbirtokos nyárban a tikkasztó hőségben elpusztulni?

Avagy arra lenne e kárhoztatva, hogy üdülés helyett lábait a Kordillerák gerinczével vetekedő rossz kövezet pusztítsa rongálja?

Arra lenne e kárhoztatva, a bankár, a nagy kereskedő, az előkelő hivatalnok és ügyvéd, praelatus és hirneves művész, hogy oxigen helyett pórt szivjon, csak azért, mert talán nem földbirtokos?

Nem!

Az élet nem ily igazságtalan. —

Mert hiszen ott van Homburg, Marienbad, Karlsbad, Küstendse, Balaton-füred, Előpatak, Borszék!

Itt üdülés, pezsgő élet szölkökozások özöne vár reánk. —

Menjünk meneküljünk az unalom és tikkadás elől!

Menjünk, fussunk — ha van pénzünk?!

S ha nines? — — —

Fél négy az óra, az omnibus kocsissa fűtől, mennyünk a sós-fürdőbe, ennyi talán kitelik zsebkölköböl. —

A csatatérről.

Europában. Monárcsiánk élelem szállitokkal nagy szerződések költ, élelmi szereknek a déli határra leendő szállitása iránt. —

Orosz hírek szerint Biela és Tirnovo orosz kézbe jutott, a Deutsche Zeitung szerint pedig a törökök Bielát három oldalról körűl vették, hol véres harc fejlődött ki, mely az oroszokra nézve kedvezőtlenül végződött.

A törökök a Drina mellett Ljubovitzát és Kis-Zwornikot megszállották, s a szerb hábo rúban lerombolt erődítvényeket újra helyreállitották.

A montenegróiak veresége, minden győzelmi hírek daczára oly tökéletes, hogy Törökországnak ez oldalról hosszú ideig támadástól tartani nem lehet. — A határon lévő török erődök őrséggel, fegyverrel és élelemmel bőven el vannak látva, elegendő csapat van a megtört ellenség szemmel tartására. Ez a helyzet képe Montenegrót illetőleg.

A Dobrudzsában az orosz csapatok a csernavoda — küzdendsei vonalig nyomultak, de ennél bennebb alig ha nyomulhatnak, mert itt komoly ellentállásra lehetnek elkészülve,

A törökök Szisztovonál nagy csatát nyertek. —

A török csapatok hősiességét nagyon dicsérik.

Az oroszok bombázzák Ruszusukot és Nikápolyt.

A Duna melléki bolgárok titkos távirda vonalal közlekedtek az oroszokkal a Dunán át, minek nyomára jöttek, s most a bolgárokat internálni akarják bennebb az országba. Szisztovóból az a hir jött, hogy ott a bolgárok sok török nőt és gyermeket felkoncztoltak. —

Ázsiában. Mukhtár basa Karstól 14 mértföldre előre nyomult.

A török jobbszárny az orosz balszárnyal Ucskiliszánál áll szemben. —

Faik pasa Ardahánnál 12000 oroszszal áll szemben.

Az oroszokat Kucs-Kiliszából és Ipekből elűzték.

A török hadsereg megérkezett Karszhoz, s at tól 5 órányira van.

Mukhtár pasa a támadást Delibábanál és Szevinnél kezdte meg, az oroszokat megverte, és üldözöbe vette, azóta az oroszok nagyon félnek a törököktől, s a parancsszó alig képes őket összetartani. arakalisznál az oroszokat szintén megverték.

A Kaukaszban Georgia és Daghestán fellázadt.

A gyermek olyanná lesz, a milyen környezete.

(Folytatás)

VI.

A legtöbb gyermek szölköitől édesanyjától és nagyanyjától sajátítja el a vallásosságot és keresztény buzgóságot.

Együtt járnak el hétköznap és ünnepnapokon a templomba, együtt imádkoznak és fohászknak a mindeneket szerető édesatyához, a jószágos istenhez. Velök gyakorolja a jötkönyságot, midőn isteni tisz-

toletról kijöven, alamizsnát oszt a szegényeknek és nyomorultaknak. Tőlök nyeri az első esirát a vendégszeretet gyakorlására, midőn látja, hogy szülői rokonait, barátait és más idegen utazokat és művészeket szívesen látnak szerény körükben. Ily alkalommal vésődik gyermekeik szívébe a humanus általános emberi szeretet és szívélyes vendégfogadás. Ők mutatják meg előtök az igazság útját, melyet egész életén keresztül követni tartozik, mikor nézi, hogy szülői a háznépeivel ugymint a testvérekkel, rokonokkal, házi cselédekkel és idegenekkel szemben egyiránt oly módon viselik magukat, hogy e magaviselést leginkább megfelel az igazságnak. Az ily szülők nevelik gyermekeiket vallásossá, jóvá vendégszeretővé és igazságossá.

Azonban, fájdalom, vannak oly szülők, kiknek esaládi körében épen az ellenkező ismereteket és szokásokat sajátítják el a gyermekek. Hány szülő nincs oly nevelésben részesülve, hogy e nemes erényeknek szolgálhasson! Bizony sok és nagy azoknak száma, kik daczára, hogy keresztényeknek nevezik magokat, de valóban keresztény ellenes életet folytatnak s a vallásnak csak külső ceremóniáit bámulják, anélkül hogy annak szív és lélekemelő üdvös hatásáról bármily csekély fogalommal is bírnának. Templomba nem járnak, otthon nem imádkoznak s így lelkök üdvességéről s az isten jószágáról teljesen megfeledkeznek. Pedig a szülőknek valóságos és buzgósága a gyermekek szeméi előtt több vonzó erővel bírna, mint a vallás hitelvének — szertartásainak és bibliának könyvből való bemagoztatása — beemléztetése. Mert nevelés az a gyermeknek imádkozni tanítani, ki látja, hogy szülői nem imádják sőt káromolják az istent!

Igen sok szülő van, ki a jótékonyt nem ismeri, de annál inkább gyakorolja annak ellenkezőjét; az áll utakon való vagyon szerzést, a csalást, sikasztást és lopást. Sok szülő megengedi magának — a titok leple alatt — e bűnök elkövetését. Sőt igen kevés szülő van, ki a megvesztegetésre kiküldött arannyal terhelt kost visszautasítaná! Kérem, hogyan tanulhat az ilyen szülőtől a gyermek jótékonyt, szívélyességet? Kimondhatatlan azon szülők száma, kik a vendég-fogadásról szívélyességről s emberbaráti szeretetről még csak fogalommal sem bírnak; ellenben a szörzalhasogató apró kellemetlenségek szerzésében kitűnnek. Vajon ezeknek gyermekei, hogyan sajátíthatják el a szívélyességet, szolgálatkészéget s az emberiség szent ügye iránti áldozatkészéget? A legtöbb szülő nem tudja mi az igazság; ellenben igen is érti annak módját, mimódon kell azt magának áll-okoskodás és hamistanuk bizonyítása útján a maga részére elvitáznai. Oh az ily ember nem ismer emberbaráti, testvéri- és szülői szeretetet; előtte csak egy cél van az igazságot magának tartani, illetőleg azt lábbal tiporni. Ugyan, hogyan lesz az ily szülők gyermekeiből, becsületes és igazságos ember? Bizony olyanok lesznek ezek, mint szülői: vallástalanok, istentelenek és igazságtalanok. Az ily szülők gyermekeiből lesznek a megvesztegethető emberek. Továbbá a csalók, sikkasztók és tolvajok. Szóval a szülők utodaiból válnak ki azon szeméti népek, melyeket a társadalom fekélyeinek szokunk nevezni. E népség — egy oly államban, mely nem bir gyarmatokkal hová ezeket kebeléből száműzze — orozva pusztit, mint féreg és sáska-had; vidékeket seper és borit el, mint árviz, békés polgárokat csendes tüzhelyöken sujt le, mint villám! Ezek elől nem menekszik meg az isten-féltő — nem zárkozhatik el a jó szívü adakozó; nem rejtheti el kincseit a gazdag. Egyetlenegy eszközzel bir a mívelt társadalom e népség megfékezésére: a népneveléssel. Nevelni kell a népet, még pedig a nagy Eötvös elve szerint. A nevelést a szülőkön kell kezdeni, mert csak jól nevelt szülők képesek jó gyermekeket, következőleg jó állampolgárokat nevelni!

Torda, 1877. Julius, 6-án.

(o) E t. lap hasábjában több ízben volt szó a nevelés szükségességéről — e tárgy fontossága valameddig általánosán elnem ismerik — annak érdekében közreműködés tetteles részvét nem nyilvánul — mind addig ezen magasztos cél tette nem válhatik. —

A jellem, erkölcsi élet tisztaságát hirdeti, a vallás, az erkölcsen — s bizonyosan az embernek egyik legnagyobb ékességei közül, ha nemes szívvel bír; azonban eddig elé e részben csak ugy mellékesen neveltünk — tüzetesen, ugy mint más tudományok, az erre vonatkozó magok kellő terjedelmében nem tanítottak, — a szív nemessége mellett az ész képzetése hasonlóan nélkülözhetetlen kellék — s midőn ezen két tulajdon — testvéresítve — egyenlő arányban fejlődik működik — midőn tetteink emberiesek,

a mit teszünk, azt értelemmel okossággal kellő megfontalással tesszük — ekkor érdemeljük ki azon elnevezést hogy — Isten képére teremtett emberek vagyunk. —

Igaz, — hogy a lélek működése nyilvánulhasson földi részekkel kell egybekötésbe jönnie — s a külső jó termet, egészséges alak — szép szerenese; de ezen alak csak annyi mértékben érdemel beesülést, a mennyiben, a benne működő, érző okoskodó, itélő tehetségek ki vannak fejlődve, hiszen, az a mi bennünk gondol, okosodik, érez — az az emberen nem egyéb csak takaró földi rész durva anyag. —

A nevelésnek olyannak kell lenni, a mely szívünk érzelmeink tisztaságát, nemességét fejleszve állandósítsa egyfelől — értelmünket, eszünket, itélő tehetségünket világossá tegye másfelől; — s hogy ha a nevelés-ügyről beszélünk, akkor mindég az összes emberiség egyik legnagyobb szerű érdekéről van szó s nem szenved kétséget, hogy a nevelés ügyének felkarolása — oly módon mint fenebb érintem — az emberi társadalom nagyszerű, nemes munkája. — Kérdhetné valaki hogy ha a nevelés ügyének felkarolása, megteremtése, s fentartása oly nagyszerű — mi az oka, hogy ezt mindenütt maga érdeme szerént nem karolják fel? — Erre röviden csak annyit mondok, hogy az ok, — az errőli fogalom s az ez iránti érdekelttség hiány. — Századok kellenek arra, hogy egy egy magas lélek elő áljon egy jó eszme létesítését megkezdje s az emberi szenvedélyek érdekek között ezen eszméje menetének oly lökést adjon a mely aztán saját sulyánál fogva századokon keresztül, az emberek tevékenységének munkájának táma legyen. —

Látunk eszes, széles ismeretű tapasztalt, vagyonos embereket, — de ezen tulajdonnal párosulva nemesen érző szívet közdolgok iránti buzgóságot ritkán észlelhetünk, hiuság, maga fitogtatás mutogatás, hatalom utáni törekvés, s több e félek jellemzik működésüket; hol saját személy, és külön magán érdek a cél s minthogy ezen lesovolt sajátságok, a lélek ezen fattyu hajtásai, mindég meg voltak, s jelen időben is nagy mértékben meg vannak — annyival nagyobb szüksége mutatkozik annak hogy a nevelés ügye a hol csak lehet felkaroltassék, s lehető terjedelemben alkalmaztassék. —

A nevelés ügyében mint fennebb is érintve vala két fő szempont van — melyre figyelmet fordítani a nevelés hivatása — egyik a szív — másik az ész ezeknek együtt kell fejlődniök s együtt kell, hogy az életben való alkalmazásnál szerepeljenek, — ha eszünk, érzelmiünk világos, de ezen sajátságunkal szívünk nemességének fejlettsége, mint egy színvonalon — felszeg emberek vagyunk gondolatainknak tetteinknek nincs biztos jótékony hatása irányja; ha pedig szívünket minden nemes és jó dologra fogékonyá tesszük, de értelmi fejlettségünk hiányzik, érzelmeink hullámanak ugyan de csak tévelygünk biztos irány nélkül és szívi két testvérek, az ök életüket egybe kell forrasztani, hogy áldássá váljon működésök.

Országos törvényhozásunk ismerve a nevelés ügyének nagyszerűségét — tett is mennyit tehetett. — Azon magis s nemes lélek ki az e részben működésnek lüktető ere volt, a dolognak lökést adott — ezen megtasztított erő működik — s ohajtandó hogy végheletlen legyen.

Folyt. köv.

Városi és megyei élet.

Felvincz, Julius 2-án 1877.

A felvinczi járás szolgabírói hivatalának 1877. Január -tól, Junius 30-ig, időrőli ügy forgalmi és a járás állapotáról kimutatása.

a) közigazgatási ügy drb. béérkezett 1932, ebből elintéztetett 1894, ellátás alatt áll 38.

b) kihágásos ügy drb. béérkezett 74, abból elintéztetett 69, folyamatba van 5. E szerént az öszves ügydarabok száma 2006, elintéztetett öszvesen 1963, ellátás alatt áll 43.

c) Pénzkezelés. Külömböző czimek alatt bétolyt 3392 frt. 72 kr. ebből ellett számolva 3297 frt 15 kr. kezelés alatt áll 96 frt. 57. kr.

d) Mezei gazdaságát. A mult évi silány öszigabona termés miatt a földek egy része vetetlen maradt. A tavaszi hosszas esőzések miatt a török-buza vetés általánosságban megkéssett. Az öszigabonák közepések, török-buzák elegyesek, egyéb tavaszi vetések jók, általánosságban gyenge közép termésre van reménység — gyümölcs, szőlő, csak nem semmi nincs. —

e) Közegészségi ügy. Ember és állatok között ez ideig jó, a járvány betegségek közül a ronsoló toroklabb uralkodott szorványosan Harasztos községében. Junius 30-ig megbetegedett öszvesen 24,

meghalt 13, meg gyógyult 9, gyógy kezelés alatt áll 2. Háziállatok közül veszett farkas által megsértetett 3 drb. szarvas marha, a kór kifejlődven mind három drb. lelővetett; a többi a veszett farkas által megmárt állatokkal érintkezett marhák éber rendőri felügyelet alatt állanak.

Megőrült Hidasközségében 2 egyén, vízbefulladás által meghalt 2 egyén.

f) Népnévelés. Tanköteles gyermekek száma 1405, ebből iskolába járt 887, nem járt iskolába 518.

g) Megyei és községi utak. Az országos uthálozatba felvett utak hossza 4 mrf. 1094 öl, a folytonos esőzések miatt általánosságban sokat szenvedtek jelenben a lehetőségig kijavítottak járható állapotba tétettek; a Felvincz — Gerendi hadászati fontosságú út telyesen kiigazított a szükséges műtárgyakkal ellátatott.

h) Közmunka erő. Az igás erő tesz 2750, kézi munka erő, 8292 napszámot. Ebből megváltott 422 igás napszám 399 frt. öszvegben, melynek esedékesse vált fele része 199 frt. 50 krban. Mltsgs alispán urhoz befizettetett.

i) Adó ügy. 1876 évi adóhátralék volt 5216 frt. 64 kr. 1877 1/2 évi esedékes adó 18,200 frt. öszves esedékes adótartozás 23,416 frt. Mire befizettetett Junius 30-ig 7,000 frt. Maradott hátralék 16,416 frt. 64 kr.

(A többi szolgabírói járás ügy forgalmáról szóló kimutatásoknak is a legszívesebben nyitunk tért.

Szerk.)

Nyilvános számadás.

A helybeli tüzoltó-egylet által f. hó julius 1-én rendezett táncestély bevétele tett — 1) 594 beléptijegy a 60 kr. — 357 frt 40 kr. 2) 44 gyermek-jegy a 30 kr. — 13 frt. 20 kr. — 3) felül fizetésekéből 50 frt. 50 kr. — 420 frt 10 kr.

Kiadás 1) Meghívok és belépti jegyek nyomtatása 17 frt. 52 kr. — 2) Zenészeknek 55 frt. — 3) A tánczolóhely átalakítása, padok, világítás sat. 75 frt-30 kr. 4) Fuvardij a tüzoltói zenekarnak 15 frt-öszves kiadás 162 frt. 82 kr.

Marad tiszta haszon az egylet javára 257 frt. 28 kr.

Felül fizettek Tamási Péter 9 frt. 40 kr. Török Antal 2 frt. 60 kr. Molnár János 2 frt 40 Ferenczi József 2 frt. Kleinhempel Sámuel 1 frt. 60 kr. Velics György 1 frt. 40 kr. Bonda János (2 tallér) 1 frt. 40 kr. Br. Kemény György 1 frt. 40 kr. Fekete Ferencz 1 frt. 20 kr. Daniel Ferencz 1 frt. Marinka Ignác 1 frt. Vas Antal 1 frt. Péterfi 1 frt. Réhner Gábor 90 kr. Szentkirályi Gábor 80 kr. Folyovich Albert 80 kr. M. N. 80 kr. Szigethi Sándor 80 kr. Szentkirályi Geiza 80 kr. Dán József 80 kr. ifj. Gegei Samu 80 kr. Lutsch Sámuel 80 kr. Csipkés Albert 80 kr. Dósa István 80 kr. Püspöki András 60 kr. Májai István 60 kr. Moldován Gergely 50 kr. Szabó István 50 kr. Ábrahám Jánosné 50 kr. Tavaszi Miklós 40 kr. N. N. 40 kr. Képes Ferencz 40 kr. Borczi Alfréd 40 kr. Pap Simon 40 kr. Amirási Mihály 40 kr. Biluska Antal 40 kr. Magyarai Pál 40 kr. Imets Dénes 40 kr. Dr. Németi Gábor 40 kr. Puhl Ignác 40 kr. Miksa Elek 40 kr. Lengyel Ádám 40 kr. Abt Ernő 40 kr. Moga László 40 kr. Kovrig János 40 kr. Lőrinczi Lajos 40 kr. Tomin János 40 kr. Moldvai Károly 40 kr. K. Nagy Imre 40 kr. Damokos Antal 40 kr. Dr. Rátz János 40 kr. Galambfalvi József 40 kr. Szörösei Elek 40 kr. ifj. Lutsch 40 kr. Hamari János 20 kr. N. N. 20 kr. Harmath Sándor 20 kr, Nagy Albert 20 kr. N. N. 20 kr. Kutschéber 20 kr. Veres János 20 kr. Szabó Samu 10 kr. öszvesen 50 frt 50 kr.

Miértis fogadják az egylet közönetét. —

Szentpéteri Antal	Darkó Zs.	Veres D.
pénztárnok.	segédtszt.	f. parancsnok.

Felhívás.

693—1877 tanf. szám.

A Torda-Aranyosmegyei tankerületben az 1868-ik 38-ik tezik 147 §-a mellőzésével a tanítói testület mindeddig megalakítva nem lévén a testület megalakítására f. évi szeptember 16-ik napját czenel kitűzöm. Felhívom tankerületem összes néptanítóit, hogy fennirt határ napra Tordára megjelenni szíveskedjenek. A gyűlés a megyeház tanácsstermében fog megtartatni.

Torda-Aranyosmegye kir. tanfelügyelőségétől. Tordán, 1877. jul. 9-én.

Moldován Gergely,
kir. tanfelügyelő.

Felhívás.

695—1877
tauf. szám.

A torda városi kisdedovó egyesület megalakítása szempontjából folyó hó 15-én d. e. 1/2 11 órára a tanácsház nagytermében alakuló gyűlést hirdetek. Tárgya lesz: az alakulás és az egyleti szabályok felolvasása és megálatapítása. Felhívom a város ügybuzgó polgárait, hogy ezen alakuló gyűlésre megjelenni sziveskedjenek. A kisdedovó-intézet Torda városára nézve elodázhatlan szükség. Együttal tisztelettel felkérem a szétoosztott aláírási iver beadására.

Torda-Aranyosmogye kir. tanfelügyelőségétől.
Tordán, 1877. július 9-én.

Moldován Gergely.
kir. tanfelügyelő.

Tudósítás

a tordai unitárius középstanoda nyári vizsgáiról

— Az unitárius helybeli középstanodában a második félévi vizsgálatok június hó 27. 28. 29. és bezárolag 30. napokon folytak le. Volt szerencsénk a vizsgálaton jelen lenni és azt figyelemmel kíséni. Ez alkalommal meggyőződünk arról, hogy az egyház által nagy áldozattal a fenntartott középstanoda valóban megfelelt hivatásának, mert ez intézetben, ugy az elemi — valamint a gymnasiális osztályú tanulok szabatos, tiszta és világos feleleteikkel gyönyörködtették nem csak szülőiket, hanem a tanúgy azon tisztos számú barátait is, kik e vizsgálaton érdekeltséget jóakarattal s az előhaladott tanúgy iránt lelkesültséget tanúsítottak. Meglátszott a tanulók meghatározásaikból, előadásaikból, hogy az egyes tantárgyakat figyelemmel és nagy szorgalommal halgatták és sajátították el. A tanulók ugy a humanus, valamint a reális tantárgyakban igen szép eredményeket tüntettek fel. Volt alkalmunk látni helyes fogalmazványokat és irodalmi műveket magyarnyelvben; dolgozatokat és jó fordításokat német és görögnyelven. Továbbá jeles ásvány- növény- és rovar gyűjteményeket; azonban leginkább meglepett minket az a nagy térkép-csoportozat, melylyel ama nagytanterem fala tevelott aggaiva szóval ezen iskola oly szép eredményt mutatott fel, hogy azt bátran ajánlhatjuk a gyermekeiket jól neveltetni és tanítatni kívánó szülők becsos figyelmébe.

Együttal nem tehetjük, hogy a már előbb június 24-én délután megtartott torna- és műnék vizsgáiról is meg ne emlékezzünk. A műnék vizsgálja d. u. 4 órakor vette kezdetét igen szép számú halgatók előtt. Már maga a nyitány megnyerte és tapsra ragadta a halgatókat. Ezt követte a zene elemélete, melyben szakismeretet és alapos jártasságot tanúsítottak a növendékek. Erre még egy pár szép darabot énekeltek, melyek igen kellemes élvezetet nyújtottak. anynyira, hogy mindenki teljes megelégedéssel és felvillanyozott örömmel halgatta végig e gyönyörű darabokat, melyeket e kis dalkör a „forte- és piano“k szabatos kiténtetésével énekelte végig. Ezt követte a tornászati két nagy szakaszban, ha vissza gondolunk arra, hogy a torna-tanítás csak ezelőtt pár évvel kezdetett itt meg, akkor méltán bámulhatjuk azon szép előhaladást, melyet ezen iskola tanulói mind a rend- mind a szabad tornászati terén nagy sikerrel feltüntettek. Kiténtek a verseny futásban Viski Gábor, Veres Ferencz, Barla József, Veres Sándor; a magas ugrásban Jakab Gábor, Nagy Lajos, Borbély György, kúszásban Veres Sándor, Nagy József, Fekete Mihály, Kiss Ferencz, Abt Ernő. Mint haljuk bizonyos verseny-díjak is osztattak ki a versenyzők között erre nézve kérnök az igazgatóság hivatalos kiadását.

Mi e délután valóban igen szép nemes élvezetben részesültünk s nem tehetjük, hogy ki ne fejezzük e részben dicséretünket, s a t. igazgatóságnak ezen intézmény létrehozásáért, s együttal azon ohajunkat is vajha a nemes város mielőbb építtetne egy közös torna esarnokat, hol nem csak a fiu tanulok, hanem a leány-növendékek és felnöttek is tornázhatnának, mert mindaddig míg a tornászati általános el nem terjed e városban, igen sok áldozatot ragad el a halál e város gyermekei közül. Mert azt fölösleges is említenünk, hogy tornászati nélkül nincs testképzés nincs ép test; ép test nélkül pedig nincs ép lélek!

H i r e k.

— Elterjedt a hír s annak alapján fenntartással, mi is közöltük, hogy a Weinberger Aron és nejeén elkövetett kettős gyilkosság harmadik áldozata,

ka is leánya is elhalt. A hír azonban alaptalannak bizonyult; a gyermek Keresztesen van szülőinél s állapota nem veszélyes. Folytonos rémulésben van a gyermek, gondos ápolás mellett azonban egy pár hét után teljesen lábra áll.

— A magyar tricolor "N.-Szebenben a megtartott tüzoltói szövetség gyűlésen nem igen respektáltatott. Reggelre egy néhányszor a diszítvényekről letépdették. Bizonyos hideg vérűséggel, Lindner erélyes közbenjövételére, a tricolor mindannyiszor ki lett függesztve. Holmi naplopóknak tetszett ezt a kis tréfat megesimálni, ép azért a jelenlévő magyarság semmi komolyságot nem tulajdonított a megdondolatlan tüntetésnek.

— Egy szőlőtön több mint 400 gerezd van Várfalván, hol az idén egy általában nincs szőlő termés, mert a hideg megvette. A tőnek két ága van, az egyik hat, a másik tíz méter hosszú, neveli a várfalvi és rákosi román tanító Opra Tanászi.

— A „Kelet Népe“ ódáig jutott, hogy a mi lapunk által ohajtaná bizonyítani, hogy nálunk rabló bandák vannak s hogy a Tisza adminisztratiója nyomorúságos, bizonyítja ezt a tordai pléhes meggyilkoltatásával, mely lapunkban le volt írva, csak hogy épen mi voltunk azok, a kik a rabló bandák létezését megtagadtuk s demonstráltuk, hogy a rablók bizonyos gazdag és rettegő conservatívek agyában vannak meg. A Tordán megtörtént gyilkosságot pedig Párizsban a rendőrség irodáiban Lecock rendőrrel szemben sem lehetne megakadályozni, a mennyiben azt egy egyén hajtotta végre, az emberi gonosz szándékot és gondolatot senki sem tudja, csak az a ki azt gondolja és viseli. Ha ilyen bizonyítékokat hoz a „Kelet Népe“ az administratio nyomorúsága mellett abból bizony még a conservatív sem fogja hinni, hogy a „Kelet Népe“ komolyan és nem pártnyomoruságból tárgyalja és bírálja intézményeinket.

— Az oltár-egylet Tordán vajjon hol van? Ugy tudjuk, hogy nőink eléggé fáradoznak a körül és szeretnék tudni, hogy hogy állanak és ép azért nem bírjuk felfogni, mi dermeszti tagjait annak az egyletnek, mely F e l s ő g e s K i r á l y n é n k pártfogásában is kegyesen részesült.

A „Dalkör“ juliálisa, mely vasárnapra van tervezve, igen fényesnek ígérkezik. A kolozsvári „Dalkör“ tagjai közül sokan lesznek vendégeink; s valószínűleg a versenydarabot is elfogadják adni, melyel Szegeden az első díjat elnyerték, ugyszintén együttesen is fog működni a kolozsvári és helybeli dalkör, csak az idő kedvezné, bizonyára semmiben sem maradna hátra a tüzoltókétól. Vidékről is nagyon sokan készülnek e nyári táncmulatságra.

— A közigazgatási bizottság ma tartja meg e havi rendes ülését; sok érdekes tárgyról a jövő számban hozunk kimerítő tudósítást.

— Egy kocsis dobázott fényes nappal a piacon talán részegen, s egy eseléd fejét beütötte. Ugy tudjuk, hogy az illető hűvökre került.

— Várfalváról már most azon tudósítást veszszük, hogy az a bizonyos állat, mely medve néven annyi rémuléket okozott tulajdonképpen nem is medve, hanem farkas és Fügeden agyonütették. Mint tudjuk, két áldozata volt ezen állatnak; a két elhalt családtagjaitól pedig a többi lakosok irtoznak és kerülik, mert állítólag mindkettő viziszonyban halt el. Miután egy veszett kutya is dominálta e vidéket, több disznót megmárt, most már anyira fél a vidék a dühtől, hogy a kutyáját minden ember lánczon tartja. Az óvakodás ugyan rendén van, hanem az ilyen rémulétek igazolatlan, mert dühös kutyák mindig voltak.

— Az Ébredés és Vutsikics és megfordítva Kolozsvárt a napi kérdés. Közleményért holmi honoráriumról van szó a „Victoria“-tól. Azon affairból kifolyólag több bünper nyert számot a fenyítő törvényszéknél; a bíróság van hivatva az ügyben ítéletet hozni, azonban ha szabad véleményt nyilvánítani, az úgy a mint tudjuk szelidebb természetű s országos botrány nélkül is e lehetett volna intézni az egészet.

— A mi jó sós-fürdők bizony csak áldás Tordára nézve; jod-tartalmánál fogva gyógyereje nagy. A mint látjuk az idén sokkal inkább divatbatba jött, mint máskor, mert most jóidőben egy-egy nap a vendégek száma száznál sokkal többre megy. Ajánljuk is a vidék és város becsos figyelmébe ezt a tordai jó fürdőt, mely az emberiségnek már is nagy hasznokat csinált.

— Egy forintot küldött Ambrus Miklós ur a Tordán felállítandó kisdedovóda részére. Ezt a frtot pedig Ambrusnak Hudelic M. tüzoltóné küldötte N.-Enyedről, szállásdíjban a multkori tüzoltói májális alkalmából. A mi polgárságunk nem lévén olyan, hogy a nemes vendégzeretetet magának megfizettesse, a pénzt jótékony-czélra ajánlotta fel. A maga részén van.

— A „Nép kertésze“ az egyedüli közlöny, mely a kertipar és befásítás terjesztésével, mint a közsegi faiskolák hivatalos közlönye, foglalkozik. A mi megyénkben ez a közsegi faiskola igen ismeretlen fogalom és gyakran összevették a köiskolával, ép azért minden közsegi igyekezzék előfizetni e közlönyre, melyből aztán megismeri az ily nemű iskolákból háramló hasznokat és tudni fogja azokat kezelni. Előfítési ár évre 3 fit. félévre 1 fit 50 kr. Budapestre küldendő.

— Hymen. Bogdánffi Dániel köztisztviselőben álló polgártársunk kedves leányát: Vilmát, tennap július 10-én vezette oltárhoz Izekutz G. r. ó, dévai jó hírnevű kereskedő. Fényes nászkisérlet kísérete délután 1/2 6 órakor a mátkapárt a piacezi templomba, hol az esketési szertartást Hoppé kanonok-plébános végezte. A násznép ezután a menyasszony szüleinek házához tért vissza nászszakomára, mely után a fiatal pár Dévára utazand. Kísérje őket boldogság — az egész életen át!

— Mükedvelői előadás. Mind az, a mi a szép és jó iránt fogékony gyermeki kedély nemesítésére, az erkölcsi érzület finomítására s egyszersmind a lélek kimivelésére szolgál és arra hat vissza, — különösen ha ez a gyermekek kezdeményezésére történik lehetetlen, hogy öröm érzéseket ne fakasszon a szíven. Ily fontos tényezőül ígérkezik a tordai jótanuló gyermekek között jelenkezett első csirája a társulási szellemnek, a mely őket egyes könnyed szindarabok eljátszhatása ötletéből egy mükedvelői társulat alakítására hívta fel. E mükedvelői társulat első kísérletét mult vasárnap (Júl. 8-án) tette meg az „Egri nő“ című történelmi darabban. Kicsi gyermekek játszódtak és mégis nagy feladatot oldottak meg! Az a közvetlen hév, a mely e gyermekek előadásán is itt — ott jelenkezett; az értelmes jólbetanult szavallat a sugólyakat szükségfeletnek mutatta: bizonyára nagyobb méltánylatot és pártfogást érdemelt volna ezen minden szülőt érdeklő kísérlet, tekintettel arra, hogy e befolyandó jövedelem a tordai kisdedovodának volt szánva. — A tréfás táncz is szépen sikerült — a nézők között vidám hangulatot kelteve. — A mükedvelők legközelebb Toroczkiót látogatják meg. Beküldetett.

— Az ev. ref. leányiskola évi vizsgálata a mult vasárnap folyt le számos érdeklődő jelenlétében, Az eredmény ugy a kézi munkákra, mint a tantárgyakban való előmenetelre nézve kielégítő volt.

— A Weinberger Aron és neje gyilkossa még nem került elő. Mint mondják N.-Enyeden látták, ott akart magát foglalkozást szerezeni, de állítólag nem kapott. A gyilkos aradi és híhetőleg haza tartott.

— Hatfaludi István, kolozsvári alügyész, vasárnap körünkbe érkezik, helyettesítendő a fürdőre távozó ügyészünket.

— Tisztelettel fölkérem mindazokat, kik a tordai dalkör által e hó 15-én tartandó dalestélyre meghívot tévedésből nem kaptak volna és arra igényt tartanak, nevüket a Wolff és fia gyógyszerházában kitétt ivre följegyezni sziveskedjenek.

Tordán, 1877. július 10-én.

Sinck y Lajos,
dalköri titkár.

CSARNOK.

A férfi sziv.

Beszély, irta N. F.

(Folytatás.)

„Tehát el akar utazni!“ szolla Ida felindultan. „Igen mert látom, hogy jelenlétem senkinek sem okoz gyönyörűséget, nekem pedig csak kinomra van.“

„Nincs igaza, hisz ön az, ki engemet hazámra és ifjuságomra emlékeztet.“

„Szép idők voltak, mikor együtt lovagoltunk.“

„Ön fogta lovam kantárát s fékezte a tüzes állatot.“

„A veszélytől féltettem.“

„Igen! Ön erős, bátor és lovagias.“ Ida édesen pillant Herbertre, ez egész valójában áthatotttnak látszik, — azt hittem, hogy azonnal egy más karjaiba omolnak, felakartam kelni, hogy észrevétlenül eltávozzam. De alig emelkedem esendesen fel, Herbert észrevette, kért hogy egy pillanatra várjak, ő is velem jön. — Csakugyan fel kél bucsuzik és eltávozik.

Ida felindultan kél fel, zsebkendőjével szeméit törli, hevesen rántja fel az ablakot, midőn már az utcán vagyunk. Figyelmeztetem Herbertet, hogy Ida utánunk néz. — Magosan tartva fejét vissza sem pillant.

Haza érkeve készülődést tesz az elutazásra, s azt módja, hogy „Ida reá nézve örökre el van veszve.“

En ez embert nem értem!

En miután Herbertet a vasúthoz elkísértem visszatértem Idához, kit vendégsereg között találtam, fényesen öltözve, vidám kedélyben. —

Walter szintén ott volt s az Ida iránti szerelem sugárzott szeméből.

Sangró szintén vig hangulatban volt nem sokat gyötörte vetélytársa.

Valjon Ida gondolt e Herbertre, — s kire gondolt, sugárzó arcából kiolvasni nem lehetett.

VI.

Néhány nap mulva Herbert elutazás után Walter szobámba rohan, következő szavakkal:

„Eljegyeztem Idát.“

Szorencsét kívántam ugyan Walternek, de az

elégületlenséget alig tudám elpalástolni, mert szívebben tudtam volna Herbertet az ő helyén.

Szivarra gyújtánk, s ki ültünk az erkélyre, alattunk a nóp nyüsgött. —

„Beszélje el, hogy jutott-e nagy nyereseményhez? „Megöleltem Idát s addig csókoltam, míg igent mondott.“

„Ez egyszerű és hatásos mód. Beszéltek jövőjükről? „Nem beszéltünk mi, szeretjük egymást, s ennél többre nincs szükség.“

„Na ennek ingere van ugyan egyelőjente, de csakhamar unalmassá valik. A katonaságnál marad ön továbbra is? „Igen, én nagyon szeretem a lovasságnál szolgálni.“

De gondolja meg jobban, egy fejedelmi nő férje legyen, és főhadnagy. Csaknem hiszi, hogy Ida majd kíséret fogja minden állomásra.“

„E biz igaz, hát akkor szegre akasztom kardomat.“

„De akkor nem lesz semmi foglalkozása s sérelme annál hamarabb elrepül.“

„Hát gazdászkodom Schwellenburgban.“

„Ida nem fogja oda kíséret, a kellemes délvidéki utazásokhoz van szokva, s akar kívül a Szirénét szerfelett szeretni.“

„De ha nem lesz, kötelessége engemet hazámba követni.“

Igaza van, s ezt érzelme első hevében mégis teszi, de ép ez, lesz a veszedelmes, mert a családdal nem fog egyezni tudni, mert minden millioi daczára, — fogadom, — azt fogják kívánni tőle, hogy harisnyát kössen.“

„Igaza van, anyam okos mivelte nő, de a strümpfli kötést nagy tiszteletben tartja.“

„Ez csak egy példa egyébiránt a felmerülhető nézetkülönbségekre nézve, melyek szükségkép egyenetlenséget fognak szülni.“

„Hisz egyébiránt eléggé szeretem Idát, hogy házmról lemondjak, — s le is mondok.“

„Jött ön a jelentéktelenségig letörpül, nincs k öze semmihez, mindig csak egy idegen, s az idevalókkal szemben semmi.“

„Lassa lássa mily vidáman jöttem önhöz, s most togorakat teremtem fejemben, de én mindezek daczára is Idát szeretem.“

Walter türelmetlenül veté szivarát az erkélyen keresztül, a mely egy kölyöknek fejére erett. Ez irtoztató ordítást vitt véghez, Walter néhány pénzdarábot klobott le neki vigasztalásul. Erre egy nagy tömeg neki esett, viaskodott a pénzért, egymásra estek, a járókélok is megbottottak bennök, — s irtoztató lármát csaptak. —

Waltert a szobába tuskoltam, s az erkélyajtáját hirtelen becsaptam.

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.

Piaczi árjegyzéke

a tordai vásárra 1877. július 7. hozzott tárgyaknak
1 hectoliter: t. buza 10 frt. — kr — közepes — frt.
elegybuza 7 frt. 50 kr. — közepes — frt. — kr. —
rozs 5 frt. 50 Törökbuza frt. 5. — Árpa frt. 3.—
Zab 3 frt. — — 1 méter mázsa széna kötetlen 2 frt.
50 — Alomszolma 1 méter mázsa 30 kr. — Tüzifa 1
köbméter 3 frt. 20 kr. — marhahus 1 kilogramm
36 kr. — Disznóhus 1 kilogramm 52 kr. — Turó 1
kilogramm 48 kr. —

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről jul. 10-én
5% Metaliques 60.90. — 5% Nemzeti kölcsön 66.65.
1860-iki államkölcsön 72.65. — Bankrészvények 112.50.
Hitelrészvények 802. — London 145.30. — — Urbéri
kötvények: Magyarországi 125.80 Temesvári 75.75
Erdélyi 74. Horvát-szlav. 73.75 — Ezüst 109.20.
Cs. kir. arany 5.99. — Napoleond'or 10.04.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: Volz B.

H I R D E T É S E K.

A helybeli részvénytársulati

sós-fürdő

meleg és hideg fürdőkkel ellátva a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll.

A fürdőnél jutányos ár mellett ételek, italok, ugyszintén beburorozott lakszobák találhatók.

Társaskocsi a piacról kiindulva délelőtt 1/2 10, délután 3 és 5 órakor mindennap közlekedik. Ha egy helyről 4 személy jelentkezik, úgy a kocsi a megrendelt időben mellék-utzába is elmegy.

Hetenként kétszer, u. m. Vasárnap és Szerdán délután 5---7-ig zene.

A nagyérdemű közönség pártfogását kéri

Gombos László,

fürdő-bérlő.

Rövid idő alatt és sikeresen gyógyít

Figyelemreméltó
idegbajok- és nehézkórban
szenvedőknek

Legújabb feltalált gyógy mód

Számtalan hálaíratot

mutathat fel sikeres gyógyításról

Sylvius Boas

Specialista idegbajokban

Értekezhetni reggel 8 órától este 8 óráig

BERLIN SW.

Friedrichstrasse 22.

Levélbeli megkeresésre is.

[15—19, 102]

SYLVIUS BOAS urnak

az *Auxilium orientis* feltalálója

Berlin Friedrichstrasse 22, I.

Igen tisztelt uram!

F. évi aug. 7-ikéről kelt levelét vettem s azonnal válaszoltam volna, de miután fiamnál, kivel az ön *Auxilium orientis*-ét használtattam a görcsök elmúltak várni akartam, hogy megtudjam vajlon ismétlőd. fognak e azok, de istennek hála aggodalmam alaptalan volt s így fiam ismét az iskolába járhat kényszerítve látom magam ezért önnök, mint *ki Auxilium orientis* szerével fiamat visszaadta legmelegebb köszönetem nyilvánítani.

Thieme Lajos kertész

Hogy a fenebbiek igazságon alapulnak bizonyítom.

községi
pecsét.

Nitzschke F.

k. előljáró.

Szöllősi János

szijgyártó

A n. é. városi és vidéki közönségnek tisztelettel jelenti, hogy három éven keresztül több város és főleg Budapesten szerzett gyakorlatai után, szülő várossába hazatérve, itt --- Tordán --- a Széna piacson, saját házában, szijgyártó üzletet nyitott. Egyszermind jelenti, hogy a szákmájába vágó mindennemű munkát elvállal, s azt jutányos ár mellett, pontosan teljesíti. Készítményei jósága és izlésteljességeért kezeskedik.

Fontos Hirdetés!

A gyomor és altesti bajokban, valamint hideglelés ellen legbiztosabb hatásának ismert

Dr. Kiesow-féle Élet-essentia

valódiilag egyedül Matherny Emilnél Gy.-Fehérvárrt kapható.

(16 15, 20)